

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในบทนี้ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูช่างอุตสาหกรรม 6 สาขาวิชาช่าง จากสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 15 วิทยาลัย ในเขตการศึกษาที่ 1, ที่ 5 และกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งหมด 835 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย กำหนดโดยใช้สูตรของ Taro Yamane การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแยกกลุ่ม แล้วจึงใช้วิธีสุ่มแบบง่ายในแต่ละวิทยาลัย อีกครั้งหนึ่ง โดยเทียบจำนวนเป็นอัตราส่วนของแต่ละกลุ่มสาขาวิชา แล้วจับฉลากตามรายชื่อของครูช่างอุตสาหกรรมที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยเทคนิคแต่ละแห่ง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนแรกเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ตอนที่สองเป็นแบบวัดระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จำนวน 25 ข้อ และตอนสุดท้ายเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 10 องค์ประกอบ จำนวน 40 ข้อ โดยที่ข้อคำถามในตอนแรก 1 เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่สองและตอนที่สาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามจำนวน 615 ฉบับ พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือ และแนะนำตัวโดยทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 559 ฉบับ สามารถนำมาใช้ในการวิจัยได้จริง 538 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.48

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ซึ่งการวิเคราะห์ทั้งหมดดังกล่าวใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด หอจะสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ ครูช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-35 ปี
2. ประสบการณ์ ครูช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยที่สังกัดมาแล้ว 6-10 ปี
3. วุฒิการศึกษาทางช่างอุตสาหกรรม ครูช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีทางช่าง หรือ ครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต (ค.อ.บ.)
4. ตำแหน่ง ครูช่างอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 1

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพบว่า ครูช่างอุตสาหกรรม มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูช่างอุตสาหกรรมต่อองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ปรากฏว่าครูช่างอุตสาหกรรมมีความเห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 10 ประการในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ

1. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความสำเร็จในการทำงาน
4. ความมั่นคงในงานที่ทำ
5. การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา

ได้สมการในการพยากรณ์หรือสมการถดถอย ดังนี้

ในรูปของคะแนนดิบ

$$Y' = 1.49254 + .12894x_5 + .15729x_4 + .16701x_1 + .10631x_8 + .06629x_{10}$$

ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .24643z_5 + .22274z_4 + .21635z_1 + .16622z_8 + 11347z_{10}$$

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบในการสรุปผลการวิจัย สามารถที่จะนำมาอภิปรายผลเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับดังนี้คือ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูช่างอุตสาหกรรมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ($\bar{Y} = 3.530$) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ภายใต้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษานั้น ครูช่างอุตสาหกรรมมีทัศนคติในทางบวกต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานในระดับสูง และมีค่านิยมที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในงาน ดังที่มาสโลว์ (อ้างถึงใน Fitzgerald Ross 2977:38) ได้กล่าวไว้ว่า "สิ่งคมที่ดีหรือสมบูรณ์ คือสิ่งคมที่เปิดโอกาสให้จุดประสงค์อันสูงสุดของมนุษย์ได้บังเกิดขึ้น โดยการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเขาเหล่านั้น" ดังนั้นการที่ครูช่างอุตสาหกรรมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง แสดงว่าได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในลักษณะที่จะทำให้เกิดการพัฒนาความต้องการจนถึงระดับสูงสุด โดยการให้สิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานที่เป็นทั้งรางวัลตอบแทนภายในและภายนอก ที่เหมาะสมและยุติธรรม ย่อมทำให้ครูช่างอุตสาหกรรมเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ดี มีความตั้งใจและเต็มใจที่จะอุทิศเวลาแรงใจ พลังความคิดของตนเองเพื่องานและสถานศึกษา ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Thomas G. Napier (อ้างถึงใน สมภาษณ์ หุยากรณ์ 2524: 25) เกี่ยวกับเรื่องขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจของครู บอกให้ทราบว่าครูจะมีความพอใจในการทำงานอยู่ในระดับสูง เมื่อผู้บริหารเข้าใจและเห็นคุณค่าของครูแต่ละคน โดยให้ความช่วยเหลือเมื่อครูมีปัญหาทางวินัยเกิดขึ้น ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางกฎเกณฑ์และนโยบายต่าง ๆ ผู้บริหารมีหน้าที่จัดให้ครูมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงานอย่างเพียงพอ และพิจารณาให้ครูได้มีโอกาสทำงานที่ตนถนัด มอบหมายให้ทำงานพิเศษโดยยุติธรรม นอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องหาโอกาสให้ครูได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ช่วยให้ครูมีส่วนความรู้สึกมั่นคงในการทำงานและมีรายได้ สวัสดิการที่ดีพอ

แต่อย่างไรก็ตามความแตกต่างในความต้องการของครูข้างอุตสาหกรรมนั้นมียุ่อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญ เพราะในแต่ละสถานศึกษาจะประกอบไปด้วยบุคลากรที่มาจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกันออกไป จึงทำให้ลักษณะความต้องการแตกต่างกัน เช่น บางคนต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน บางคนต้องการชื่อเสียงการยอมรับ บางคนต้องการเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่ยุติธรรม เป็นต้น จึงเป็นที่แน่นอนว่าหากผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารระดับสูงของกรมอาชีวศึกษา ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของครูข้างอุตสาหกรรม เหล่านี้ได้เหมาะสม ก็ยากที่จะกำหนดความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลดังกล่าว ให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามที่คาดหวังได้ และจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนเป้าหมายของสถานศึกษาก็คงจะไม่สามารถบรรลุถึงซึ่งวัตถุประสงค์ได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูข้างอุตสาหกรรม มี 5 ประการ คือ 1) ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน 2) ความรับผิดชอบ 3) ความสำเร็จในการทำงาน 4) ความมั่นคงในงานที่ทำ และ 5) การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา โดยสามารถร่วมกันอธิบายความมีประสิทธิภาพในการทำนายความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูข้างอุตสาหกรรม ได้ร้อยละ 55.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารระดับสูงของกรมอาชีวศึกษา ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูข้างอุตสาหกรรมได้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพ เช่น การศึกษาคู่ การฝึกอบรม อบรม ทั้งในและต่างประเทศ มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่การงานหรือให้ดำรงตำแหน่งตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างยุติธรรมแล้ว ก็จะทำให้ครูข้างอุตสาหกรรมเกิดความภาคภูมิใจ เข้าใจในบทบาทและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนมิให้บกพร่อง เพราะในปัจจุบัณการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา มิได้ทำหน้าที่สอนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำหน้าที่อย่างอื่นอีก เช่น งานกิจกรรม งานปกครอง งานโครงการพิเศษ งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ฯลฯ ดังนั้นครูข้างอุตสาหกรรมซึ่งได้รับมอบหมายงานพิเศษเหล่านี้ให้รับผิดชอบ ก็พร้อมที่จะอุทิศกำลังกายกำลังใจและเวลาให้แก่งาน พยายามปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อผลงานที่ปรากฏให้ผู้บังคับบัญชาได้เห็นถึงความสามารถและความสำคัญของตนเอง ซึ่งครูข้างอุตสาหกรรมจะเกิดความมั่นใจในลักษณะงานที่ปฏิบัติอยู่ยิ่งขึ้น เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ให้หลักในด้านความมั่นคงต่ออาชีพ และให้ความ

คุ้มครองรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ปฏิบัติ นอกจากนั้นการให้ความเอาใจใส่และความเป็นกันเองทั้งหน้าที่การงานและส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา ย่อมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับครูช่างอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทั้ง 5 ประการนี้ มีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างมาก หากผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเดิมได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดทั้ง 5 ประการ จากสมการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน สามารถเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ความรับผิดชอบ
3. ความสำเร็จในการทำงาน
4. ความมั่นคงในงานที่ทำ
5. การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่เป็นองค์ประกอบของความพึงพอใจทั้ง 5 ประการนั้น มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ

ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน เป็นองค์ประกอบตัวแรกที่มีความสำคัญต่อการพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด คือร้อยละ 39.03 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมได้มากกว่าองค์ประกอบที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพราะในปัจจุบันครูช่างอุตสาหกรรมได้รับการส่งเสริมให้ ศึกษาต่อ อบรม ศึกษาน เพื่อเพิ่มประสบการณ์และคุณวุฒิเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากในอดีตที่วิทยาลัยเทคนิคมีปัญหาการขาดแคลนครูช่างอุตสาหกรรมวุฒิปริญญาตรี จึงได้บรรจุครูวุฒิปริญญา (ปวส.) ทำให้ได้ครูที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามต้องการ กรมอาชีวศึกษาจึงขอความร่วมมือจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้ง 3 วิทยาเขต และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในขณะนั้น

ช่วยพัฒนาครูประจำการประเภทช่างอุตสาหกรรม โดยเพิ่มอัตราส่วนระหว่างครู วุฒิปริญญาตรี : วุฒินุปริญญา จาก 1:2 มาเป็น 5:1 ภายในระยะเวลา 5 ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2528-2532)*

ในปัจจุบันบุคคลเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความก้าวหน้าของวิทยาลัยในทุก ๆ ด้าน และบางคนได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และหัวหน้างานต่าง ๆ นอกจากนั้นประมาณร้อยละ 90 ของผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคทั่วประเทศ ก็ได้คัดเลือกไปจากครูช่างอุตสาหกรรมเหล่านี้

ซึ่งเรื่องนี้ได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เอกชัย กีสุขพันธ์ (2530:54) ที่ว่า "ความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ เพราะการเข้าสู่ตำแหน่งใหม่ หรือการได้เผชิญกับงานในสภาพการณ์ใหม่ ที่มีความท้าทาย จะทำให้บุคคลนั้นได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการทำงานอยู่เสมอ

ความรับผิดชอบ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ต่อการร่วมกับองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ได้ร้อยละ 48.37 หรือเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 9.33 ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยเทคนิคแต่ละแห่งได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะครูช่างอุตสาหกรรมซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบในรายวิชาชีพ ที่ต้องสอนภายในโรงฝึกงานให้ครบถ้วนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้แล้ว ยังจะได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ของวิทยาลัย ที่ตรงกับความสนใจ ความถนัด ในปริมาณงานที่เหมาะสมอีกด้วย ซึ่งวิทยาลัยได้กำหนดตำแหน่งหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ และสายบังคับบัญชาในการปฏิบัติงานออกเป็น ส่วน ๆ อย่างชัดเจน เหมาะสมกับความสามารถของผู้ร่วมงานแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะและการวางแผนพัฒนางานของตนเอง อันมีผลต่อความรู้สึกในด้านความภาคภูมิใจ ในความสำคัญของครูช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Y ของ McGregor (สมยศ นาวิการ 2521: 104) ที่ตั้งอยู่บนข้อสมมุติฐานที่ว่าคนโดยพื้นฐานแล้วจะให้ ความร่วมมือสนับสนุน มีความขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ

ความสำเร็จในการทำงาน เป็นองค์ประกอบอีกตัวหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ต่อการร่วมกับองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ได้ร้อยละ 51.91 หรือเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.54 ทั้งนี้เป็นเพราะครูช่างอุตสาหกรรมสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จ หรือสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติในโรงฝึกงานได้สำเร็จโดยผลงานดังกล่าวได้รับการ

* ที่มา : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา

สนับสนุน ชม เชย จากผู้บังคับบัญชา ทำให้ครูช่างอุตสาหกรรมเกิดความพึงพอใจและภาคภูมิใจ ที่ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเห็นความสำคัญในความสามารถของคน ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ Strauss and Sayles (อ้างถึงใน สมภพชัย พุยากรณ์ 2524: 30) ที่ว่า ความต้องการ ที่รุนแรงของคนคือ ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผล เพราะทำให้เขารู้สึกว่าเขาได้ทำอะไรสำเร็จ และงาน ของเขาสำคัญมีความหมายต่อบุคคลอื่น ซึ่งความภูมิใจ เหล่านี้ผู้บังคับบัญชาสามารถช่วยให้ เขารู้สึก ประสบความสำเร็จและนับถือตนเองได้

ความมั่นคงในงานที่ทำ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ต่อการ ร่วมกับองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น พยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ได้ร้อยละ 54.36 หรือ เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.45 ทั้งนี้ เพราะครูช่างอุตสาหกรรมมีความมั่นใจ ใน ตำแหน่งหน้าที่ในระบบราชการที่ดำรงอยู่ ว่ามีหลักประกันอันมั่นคง ไม่วิตกว่าจะถูกออกจากงาน โดยไม่เป็นธรรม อีกทั้งมีความรู้สึกปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เพราะอาชีพครู เป็นอาชีพที่ใ้รับการ ยกย่องและยอมรับในความรู้ความสามารถจากสังคม นอกจากนี้ยังใช้วิชาชีพทางช่างให้เป็น ประโยชน์ต่อตนเอง โดยได้รับผลตอบแทนทาง เศรษฐกิจที่เพียงพอแก่การดำรงชีพ ดังที่ Chester I Barnrd (1972: 148) ได้ให้ความเห็นว่า "ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน การได้รับประกันในการกินคืออยู่ดี ย่อมเป็นสิ่งล่อใจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในการทำงาน"

การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ สุดท้าย ที่มีประสิทธิภาพในการร่วมกับองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น พยากรณ์ความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ได้ร้อยละ 55.14 หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.78 ทั้งนี้ เพราะสภาพ ทั่วไปในบรรยากาศการทำงานภายในวิทยาลัย เทคนิคนั้น เป็นบรรยากาศแบบปรึกษาหารือ มีสายการ บังคับบัญชาที่สร้างสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นที่ลดหลั่นกันลงมา ตั้งแต่ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และ ครู-อาจารย์ โดยที่ครูช่างอุตสาหกรรมได้รับทราบถึง นโยบาย แนวทางปฏิบัติ และระเบียบกฎเกณฑ์ของวิทยาลัย ของกรมอาชีวศึกษา หรือของ กระทรวงศึกษาอย่างชัดเจนพอควร และมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นหรือ เสนอแนะแนวทางใน การดำเนินงานที่อยู่ภายในขอบเขตของตน ประกอบทั้งผู้บังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ ได้ให้ความ เป็นมิตรและเป็นกันเองทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว คอยให้ความสะดวกในการดำเนินงานใน การเรียนการสอน หรืองานในหน้าที่พิเศษอย่างเต็มที่ และครูช่างอุตสาหกรรมเองก็มี เสรีภาพใน การปฏิบัติหน้าที่การงานพอสมควร เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานผู้บังคับบัญชาก็ยังเป็นที่ยังได้บ้าง

ซึ่งในกรณีเช่นนี้ เกษม สุวรรณกุล (Kasam Suwannakul 1962: 49) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า "ผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดย่อมมีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจและการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดย่อมมีส่วนควบคุมปัจจัยทางสังคมและกายภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาที่ยึดผู้ทำงาน เป็นศูนย์กลาง จะทำให้ขวัญของผู้ทำงานสูง ผู้บังคับบัญชาที่ยึดการผลิดเป็นศูนย์กลาง จะทำให้ขวัญของผู้ทำงานต่ำ"

จากข้อค้นพบขององค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม ทั้ง 5 ประการดังกล่าวแล้วนี้ ยังเป็นการสนับสนุนทฤษฎีการจูงใจ-คำจูน ของ เฮอรัชเบอร์ก ที่ว่าปัจจัยจูงใจทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าปัจจัยคำจูน ซึ่งในที่นี้ได้แก่องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจใน 3 อันดับแรก คือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ความรับผิดชอบ และความสำเร็จในการทำงาน ส่วนปัจจัยคำจูนได้แก่องค์ประกอบที่อยู่ใน 2 อันดับถัดมา คือ ความมั่นคงในงานที่ทำ และการปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีส่วนป้องกันมิให้บุคคลเกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน แต่องค์ประกอบทั้งหมดนี้ก็มิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และผลการวิจัยดังกล่าวก็ได้สอดคล้องกับงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ของบุคคลต่อไปนี้คือ Avakain (1971: 1765 A) Jackson (1975: 7560A) Burr (1981: 3794A), จรุง ฬาสวรรณ (2516: 60-70) และ สุภรณ์ ศรีพหล (2519: 30-33) ซึ่งพบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในปัจจัยจูงใจมากกว่าปัจจัยคำจูน แต่ปัจจัยคำจูนก็ยังมีส่วนให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติอยู่

ดังนั้นจึงเป็นข้อยืนยันในการค้นพบว่า องค์ประกอบในด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในงานที่ทำ และการปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา ทั้ง 5 ประการนี้ มีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์ในตัวเองสูงพอที่จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษาได้

จากผลของการวิจัยปรากฏว่ายังมีองค์ประกอบอีก 5 ประการ แต่มีอิทธิพลน้อยมากที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรม คือองค์ประกอบในด้านการได้รับการยอมรับนับถือ สภาพและเงื่อนไขการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น

องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน หรือ เป็นปัจจัยที่ป้องกันมิให้บุคคลเกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ยกเว้นองค์ประกอบด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ซึ่งทุกองค์ประกอบดังกล่าวแล้วข้างต้นนี้ มีโอกาสที่จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมได้ หากได้รับการปรับปรุงและเอาใจใส่ที่ดีพอ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมน้อยที่สุดนั้น แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านนี้ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่สุด ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ตามที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน หากเป็นเพียงปัจจัยที่ลำคัญประการหนึ่งในระดับพื้นฐาน โดยเฉพาะเงินนั้น ธงชัย สันติวงษ์ (2525: 231) ได้ให้ความเห็นว่า ใ้ช้ใจได้ถ้าหากการจ่ายนั้นสามารถโยงกับผลงานโดยตรง ซึ่งเงินจะเป็นตัวจูงใจหรือตัวกระตุ้นที่สำคัญ แต่ถ้าหากเงินไม่สามารถโยงกับผลงานได้แล้ว เงินก็จะเป็นเพียงปัจจัยธรรมดา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูช่างอุตสาหกรรมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง และองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้นก็อยู่ในกลุ่มที่เน้นตัวงานเป็นหลัก หรือ เน้นการตอบสนองความต้องการในระดับสูง เช่นกัน ซึ่งย่อมส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการบริหารบุคลากร และคุณภาพของครูช่างอุตสาหกรรมโดยส่วนรวม การที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารการอาชีวศึกษานั้น ผู้วิจัยขอ เสนอแนะดังนี้

ในระดับสถานศึกษา

1. เพื่อที่จะดำรงและพัฒนาความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมให้อยู่ในระดับสูงยิ่งขึ้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องปรับปรุงและเอาใจ ใส่ในองค์ประกอบทั้ง 5 ประการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจอย่างค่อ เนื่อง โดยคำนึงถึงองค์ประกอบความก้าวหน้า ในตำแหน่งการงาน เป็นอันดับแรก ในประเด็นต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูช่างอุตสาหกรรมได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อสถานศึกษา โดยการยอมรับและให้เกียรติ ในความสำเร็จของผลงาน ด้วยการยกย่อง ประกาศเกียรติคุณ พิจารณาอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และสนับสนุนให้ครูช่างอุตสาหกรรมให้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพ เช่น ศึกษา ค่อประชุมสัมมนา อบรม ูงาน เป็นต้น

1.2 การแต่งตั้งครูช่างอุตสาหกรรมให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางสายวิชาการ ในสถานศึกษา เช่น หัวหน้าคณะวิชา ผู้ช่วยหัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และผู้ช่วย หัวหน้าแผนกวิชา ควรจะได้มีการหมุนเวียนให้มีวาระดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการ สร้างอิทธิพล โดยการ เลือกตั้งหรือกำหนด เกณฑ์คัดสรรที่ยุติธรรม และผ่านการพิจารณาอย่าง รอบคอบจากคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย เพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำ หน้าที่บ้าง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพและสมรรถภาพทางการบริหาร และ เสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูช่างอุตสาหกรรม เห็นถึงความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่

1.3 ในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เป็นกรณีพิเศษ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง ที่ประเ็นถึงความก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมในทุก ๆ ด้าน และมีผลกระทบ ต่อความรู้สึกของครูช่างอุตสาหกรรม ที่มีต่อตำแหน่งหน้าที่การงานที่รับผิดชอบอยู่มาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสร้างเกณฑ์ในการพิจารณาที่ยุติธรรม มีระบบการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างรัดกุม และต่อเนื่องกันตลอดปีการศึกษา โดยอาจจะใช้วิธีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะควบคู่กันไปคือ

การประเมินโดยตรง ด้วยการสังเกตดูการทำงานการให้รายงานผลการ ปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด การควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน วัสดุและครุภัณฑ์ ตลอดจนการประเมินโดยใช้แบบฟอร์ม

การประเมินโดยทางอ้อม เช่นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือ การนิเทศภายใน การกำหนดวงเงินให้ใช้จ่ายในแต่ละโครงการ ความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อ ครู-อาจารย์

2. โดยหลักของความสัมพันธ์ภายในตัวองค์ประกอบ เมื่อองค์ประกอบในด้านความ ก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ได้ถูกปรับปรุงหรืออยู่ในความดูแลเอาใจใส่ของผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ ก็จะส่งผลไปถึงองค์ประกอบในอันดับรองลงมา คือในด้านความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในงานที่ทำ และการปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชาด้วย ซึ่งจะมีผลให้ระดับความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่างอุตสาหกรรมสูงอยู่เสมอ

๓. สำหรับองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูช่าง
 อุดสาหกรรมน้อยที่สุด คือ เงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ครู
 ช่างอุตสาหกรรมมีความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน จึงควรที่จะมีการปรับปรุงองค์ประกอบดังกล่าว
 นี้ แม้ว่าในด้าน เงินเดือนและค่าตอบแทนไม่อยู่ในอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะแก้ไขได้โดยตรง
 ก็อาจจะปรับปรุงในด้านสวัสดิการสำหรับบุคลากรในสถานศึกษาให้ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะครูช่าง
 อุดสาหกรรมยังมีความต้องการห้องทำงานครูที่ไม่แออัดและคับแคบภายในโรงฝึกงาน มีความ
 สะดวกสบายพอสมควร สามารถควบคุมเสียงรบกวนและฝุ่นละออง ตลอดจนมีอุณหภูมิและแสงสว่าง
 ที่เหมาะสม ต้องการที่พักอาศัย สถานที่และอุปกรณ์ออกกำลังกาย นอกจากนั้นสถานศึกษาควรจัด
 การดูแลในเรื่องความปลอดภัยและความสะดวกสบายในการปฏิบัติ เช่น จัดบริการน้ำดื่ม สถานที่
 รับประทานอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องพักผ่อน ตลอดจนการจัดกิจกรรมสันทนาการให้บริการจัดหา
 สิ่งของเครื่องบริโภคอุปโภค มาจำหน่ายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด จัดกองทุนสวัสดิการเพื่อการกู้ยืม
 ฉุกเฉิน ซึ่งสวัสดิการดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นสวัสดิการที่ให้เปล่าเสมอไป แต่ช่วยเหลือให้
 บุคลากรได้ลดค่าใช้จ่ายให้น้อยลง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาจัดให้ตรงตามความประสงค์
 ของส่วนรวม เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจและเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ในระดับกรมอาชีวศึกษา

1. จากผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงของกรมอาชีวศึกษาสามารถที่จะกำหนด
 นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของสถานศึกษาในด้านการบริหารบุคลากรได้ชัดเจนและมีความ เป็น
 ธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลงานความดีความชอบ การกำหนด
 เกณฑ์มาตรฐานการ เข้าสู่ตำแหน่งทางสายบริหารและสายวิชาการ และการกำหนดเนื้อหา ขอบเขต
 ของหลักสูตรการฝึกอบรม สัมมนา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้าคณะวิชา ผู้ช่วยผู้บริหาร และ
 ผู้บริหารสถานศึกษา ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาและธำรงรักษามูลค่าในสถานศึกษา ซึ่งจะ
 ทำให้เกิดขวัญ กำลังใจในการทำงานและมีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ใน
 การทำงานให้สูงขึ้น

2. ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูช่างอุตสาหกรรม ได้พัฒนาศักยภาพและความ
 สามารถของตนเองอย่างเต็มที่ โดยจัดให้มีการ ฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิง
 ปฏิบัติการ และการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูช่าง

อุตสาหกรรมได้เรียนรู้เทคนิค วิธีการ และทักษะใหม่ ๆ อันเป็นประโยชน์การเรียนการสอน และสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือผู้บริหารระดับสูงหรือเว้นระยะห่างไปประมาณ 3-5 ปี และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูช่างอุตสาหกรรมทั้ง 5 กลุ่มวิทยาลัยเทคนิคเพื่อทราบปัญหา และความต้องการของครูช่างอุตสาหกรรมทั่วประเทศ
2. ควรมีการวิจัย เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูอาชีวศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเกษตรกรรม เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และนำมาปรับปรุงการบริหารบุคลากรให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา
3. ควรมีการวิจัย เปรียบเทียบความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และนักการภารโรง ของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาเพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และนำมาปรับปรุงการบริหารงานบุคคลโดยส่วนรวม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย